

Mutlu Yaşam Bölgesi
Batı Akdeniz

KONGRE TURİZMİ SEKTÖR RAPORU

BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI
WEST MEDITERRANEAN DEVELOPMENT AGENCY
Eylül, 2012

ÖNSÖZ

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA) Antalya, Isparta ve Burdur illerinin ekonomik kalkınmasını sağlamak amacıyla kurulmuş bir kamu kuruluşudur. Bölgesel düzeyde kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla kurulan 26 bölgesel kalkınma ajansından birisi olan BAKA, kuruluşundan bu güne kadar Batı Akdeniz Bölgesi'nin kalkınması yönünde faaliyetlerine devam etmektedir.

2010 yılında faaliyete geçen Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, bölgenin kaynak ve yatırım potansiyelini tespit ederek sektör raporları hazırlamakta ve bu kaynakları kullanarak ulusal ve uluslararası tanıtım faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Bölgede yatırım yapmak isteyen yatırımcıların ilk durağı haline gelen BAKA, yatırımcılara yol göstermekte ve hazırlanan bu raporlarla kaynakların ve potansiyelin en doğru şekilde kullanılmasına olanak sağlamaktadır.

Bölgenin ekonomik ve sosyal gelişiminin hızlandırılması ve rekabet gücünün arttırılmasına yönelik faaliyetler yürüten BAKA, kuruluşundan bugüne geçen kısa sürede yapmış olduğu tanıtım faaliyetleriyle bölgeye birçok yatırım kazandırmanın yanısıra iş adamlarının yatırım sürecinde karşılaştığı engellerin de aşılmasında aktif rol oynamıştır. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı hazırlamış olduğu bu sektör raporlarıyla bölgenin yatırım fırsatlarını tanıtmaya devam edecektir. Hazırlanan bu raporların bölgemizin kalkınması adına faydalı olması ve yatırımcılara yol göstermesini ümit ediyoruz.

Tuncay ENGİN
BAKA Genel Sekreteri

Memduh OĞUZ
Isparta Valisi
BAKA Yönetim Kurulu Başkanı

GİRİŞ

Kongre turizmi, giderek artan kongre ve konferans faaliyetlerinin ortaya çıkardığı turizm koludur. Dünya genelinde 1995 yılında 20.000 olan kongre organizasyonu, 2005 yılında 35.000'in üzerinde gerçekleşmiştir.

Tarih ve kültür hazinesi çok zengin olan Türkiye, Avrupa ve Asya'nın birleştiği yerde toplantı ve kongrelere ev sahipliği yapmaktadır.

Türkiye birinci sınıf otel konaklama hizmeti, tesis sayısı, dünyanın belli başlı şehirlerine kolayca ulaşım, Avrupa ülkelerine yakınlık, doğal güzellikler, uygun iklim koşulları ve alternatiflerine göre maliyet avantajı ile kongre turizmi açısından ideal bir destinasyondur.

Türkiye'nin Kongre Turizmi kavramı ile tanışması ise 1995 yılında **HABİTAT II**'nin İstanbul'da yapılması ile olmuştur. Çünkü Kongre Turizmi için her şeyden önce bir kongre merkezi veya merkezleri yapılmasına ihtiyaç duymaktadır. Türkiye ilk ciddi kongre merkezine Habitat II nedeniyle tamamlanan **Lütfü Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı** ile kavuşmuştur. Habitat öncesi dönemde de İstanbul'da kongreler düzenlenmişse de İstanbul ve Türkiye için kongre turizminin dönüm noktasının Habitat II olduğu tartışmasızdır.

Kongre kavramının turizm sektörü açısından ele alınmasında ulusal ve uluslararası kongre ve yabancı

kongreler şeklinde bir ayırım yapılabilir. Teknik olarak kongre niteliği taşımayan bazı organizasyonlar da turizm organizasyonu olarak kongrelerle aynı özellikleri taşıdıkları, organizatör açısından aynı temel hizmetleri gerektirdikleri, aynı ticari ilişkilerin uygulanmasına neden oldukları için kongre başlığı altında değerlendirilir. İnceleme konusu açısından ise aynı organizasyon özelliklerini arz eden tüm toplantılar kongre kavramı içinde değerlendirilmektedir.

ULUSLARARASI KONGRE

Türkiye'de organizasyon sahibi veya sahibini temsilen bir kurumun var olduğu, kongre katılımcılarının Türkiye'den ve Türkiye dışından katılanlardan oluştuğu kongreler, kongre turizminin en önemli kısmını bu kongreler oluşturur. Genellikle büyük kongre merkezlerinde düzenlenir ve ön hazırlığı çok aşamalı ve yorucu, ticari riski de fazla olan kongrelerdir.

ULUSAL KONGRE

Kongre sahibinin Türkiye'den bir kurum ve katılımcılarının tamamının Türkiye'den olduğu kongreler bu kapsamda olup, sayısının çokluğu, katılımcı sayısının belli bir büyüklüğü aşmaması nedeniyle kongre pazarındaki pastanın toplantı salonu olanağı bulunan çeşitli otellerce de paylaşılmasını sağlayan önemli organizasyonlardır.

YABANCI KONGRE

Kongre sahibinin ve katılımcıların Türkiye dışından olduğu, toplanılacak yer olarak Türkiye'nin seçildiği, genellikle meslek örgütlerinin seçimli veya seçimsiz Genel Kurul toplantılarıdır. Katılım ve getirisi uluslararası kongreler kadar olmasa da itibari değeri oldukça fazla olmaktadır.

DÜNYADA KONGRE TURİZMİ

Dünya'da kongre turizmi çoğunlukla **sanayileşmiş ülkelerde** yapılmaktadır. Son yıllarda kongre turizmi **turizm zenginliği fazla olan ülkelere doğru bir yönelme** göstermektedir. Kongre katılımcıları genel olarak kültür düzeyi ve gelir seviyesi yüksek kesimlerden oluştuğu için kongreye katılımın yanı sıra bir tatil imkânı ve en azından bir turistik kent ziyaret etme ve eğlenme şansını elde etmektedir. Bu itibarla, kongrenin konusu kadar yapıldığı mekân ve mekânın yer aldığı kent de önem taşımaktadır.

Son dönemlerde 5 yıldızlı büyük tesislerde yapılan kongreler dünyada olduğu kadar Türkiye'de de ön plana çıkmıştır.

Kongre yapılan mekan tipi	2006	2007	2008	2009	2010
Oteller	41.5%	42.4%	42.7%	44.6%	43.1%
Kongre Merkezleri	33.7%	30.7%	28.3%	25.6%	26.3%
Üniversite	17.4%	17.9%	20%	20.6%	21.1%
Diğer	7.4%	9.1%	9.2%	9.2%	9.5%
Toplam	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Tablo 1: Dünyada Kongre Mekan Tercihleri
Kaynak: ICCA 2001-2010 Raporu

Turizm özelliklerini taşıyan ülkelerde, Türkiye örneğinde olduğu gibi, kongre merkezleri henüz organize olamamış ve yeterince tanıtımını yapamamış ya da bu konuda henüz girişimlere başlanamamıştır. Sanayileşmiş ülkelerde kongre merkezleri donanımlı olmakla birlikte organize eden kurum ve kuruluşlar da ziyadesiyle deneyimlidir. Ancak katılımcı her defasında aynı şehir ve mekândaki kongreleri tercih etmemeye başladığından yeni arayışlar yeni bir turizm sektörü olan kongre turizmini gündeme getirmektedir.

2011 yılında dünyada yapılan uluslararası kongre rakamları aşağıdaki tabloda verilmiştir. Bu sıralamaya göre Türkiye 159 kongre ile 23. Sırada yer almaktadır.

Sıra No	Ülke	Kongre Sayısı
1	Amerika	759
2	Almanya	577
3	İspanya	463
4	Birleşik Krallık	434
5	Fransa	428
6	İtalya	363
7	Brezilya	304
8	Çin Halk Cumhuriyeti	302
9	Hollanda	291
10	Avusturya	267
11	Kanada	255
12	İsviçre	240
13	Japonya	233
14	Portekiz	228
15	Kore	207
16	Avustralya	204
17	İsvec	195
18	Arjantin	186
19	Belçika	179
20	Meksika	175
21	Polonya	165
22	Finlandiya	163
23	Türkiye	159

2011 yılında dünyaca ünlü kongre şehirlerinde yapılan uluslararası kongre rakamları aşağıdaki tabloda verilmiştir. Bu sıralamaya göre 113 kongre ile İstanbul 9. Antalya ise 23 kongre 92. sırada yer almaktadır.

Sıra No	Ülke	Kongre Sayısı
1	Viyana	181
2	Paris	174
3	Barselona	150
4	Berlin	147
5	Singapur	142
6	Madrid	130
7	Londra	115
8	Amsterdam	114
9	İstanbul	114
92	Antalya	23

Tablo 3: ICCA 2011 Şehirlere Göre Kongre Sayıları
Kaynak: ICCA 2001-2011 Raporu

KONGRE VE TURİZM BÜROLARI

Kongre turizminde, kongre organizasyon işinin doğası gereği, farklı faaliyet alanlarına sahip birçok işletme ortak bir amaç çerçevesinde bir araya toplanmaktadır. Bu birliktelik sonucunda ortaya çıkan yapının temel özelliği; bir ürün veya hizmeti üretebilmek için yapılması gereken iş ve faaliyetlerin, tek bir işletmenin bünyesinde toplanması yerine, farklı işletmelere dağıtılmış olmasıdır. Dolayısıyla kongre turizmi sektöründeki işletmelerin faaliyetleri, iş yaptıkları ve içinde buldukları destinasyonu tanıtmak ve pazarlamak amacındaki bireysel firmaların kolektif çalışmaları ile şekillenmektedir. Bu noktada Kongre ve Ziyaretçi Büroları birbirinden bağımsız ve aralarında organik ilişki bulunmayan hizmet sağlayıcıların yaptıkları işleri uyumlaştırma görevi görmektedir.

En iyi örneklerden biri Barcelona Turizm Konsorsiyumu'dur. 1993 yılında Barcelona Belediye Başkanlığı, Barcelona Ticaret Odası, Barcelona Tanıtma Vakfı ve diğer ilgili kuruluşların katılımı ile kurulmuştur. Konsorsiyum sayesinde Barcelona kısa sürede tüm dünyada tanınmış ve büyük kongre ve toplantılara ev sahipliği yapmak üzere eksiksiz olarak donatılmış bir metropol haline gelmiştir. Bu arada paydaşlarla ilişkiler de geliştirilmiş ve kongre ve toplantı turizminde uzmanlık ve profesyonellikleri dikkate alınarak seçilen 300'den fazla üyeye sahip olmuştur. Sonuçta, turist sayısının katlandığı, otel doluluk oranlarının %80-90'lara ulaştığı, tüm paydaşların mutlu olduğu bir sistem kurulmuştur ve halen başarıyla yürütülmektedir.

ULUSLARARASI KONGRE VE KONFERANS ŞİRKETLERİ BİRLİĞİ (ICCA)

Uluslararası Kongre ve Konferans Şirketleri Birliği (ICCA), 1963'te dört kıtada faaliyet gösteren seyahat acentelerinden oluşan küçük bir grup tarafından, o günlerde yeni bir olgu olan uluslararası tıp kongrelerine cevap vermek üzere kurulmuştur. ICCA'yı kuranların amacı, bu dönüşümlü organizasyonlara ilişkin bilgi ve tecrübelerini birbirlerine aktararak farklı ülkelerden aldıkları işleri, o ülkede bildikleri ve güvendikleri firmalarla paylaşabilmektir. Bugün 86 ülkede tedarikçi sektörlerin her dalından 900'den fazla şirket ve kuruluş ICCA'nın üyeleri arasında yer almaktadır. ICCA'nın merkezi Amsterdam'da, bölgesel birimleri Malezya, Uruguay ve ABD'de yer almaktadır.

ICCA kongre ve toplantı merkezleri, destinasyon pazarlama, toplantı yönetimi, toplantı destek ve ulaştırma olmak üzere toplam 5 sektörden oluşmaktadır.

Veri alışverişi yoluyla oluşturulan güven ortamı sayesinde hem yıllık kongrelerde hem de diğer iletişim kanalları üzerinden yürüyen son derece etkili bir iç pazarı oluşturmuştur. Bunlara ek olarak, birçok firma da ICCA'yı kullanıcı grupları, pazarlama konsorsiyumları, diğer faydalı ağlar ve iş ilişkileri

oluşturmakta kullanmaktadır. Türkiye'deki İstanbul, İzmir, Antalya kongre büroları da ICCA üyesidir. Bunların yanı sıra Türkiye'den başlıca kongre mekanları, destinasyon pazarlama kuruluşları, toplantı yönetimi şirketleri ve Türk Hava Yolları'nı da içeren 40'dan fazla kuruluş da ICCA üyeleri arasında yer almaktadır.

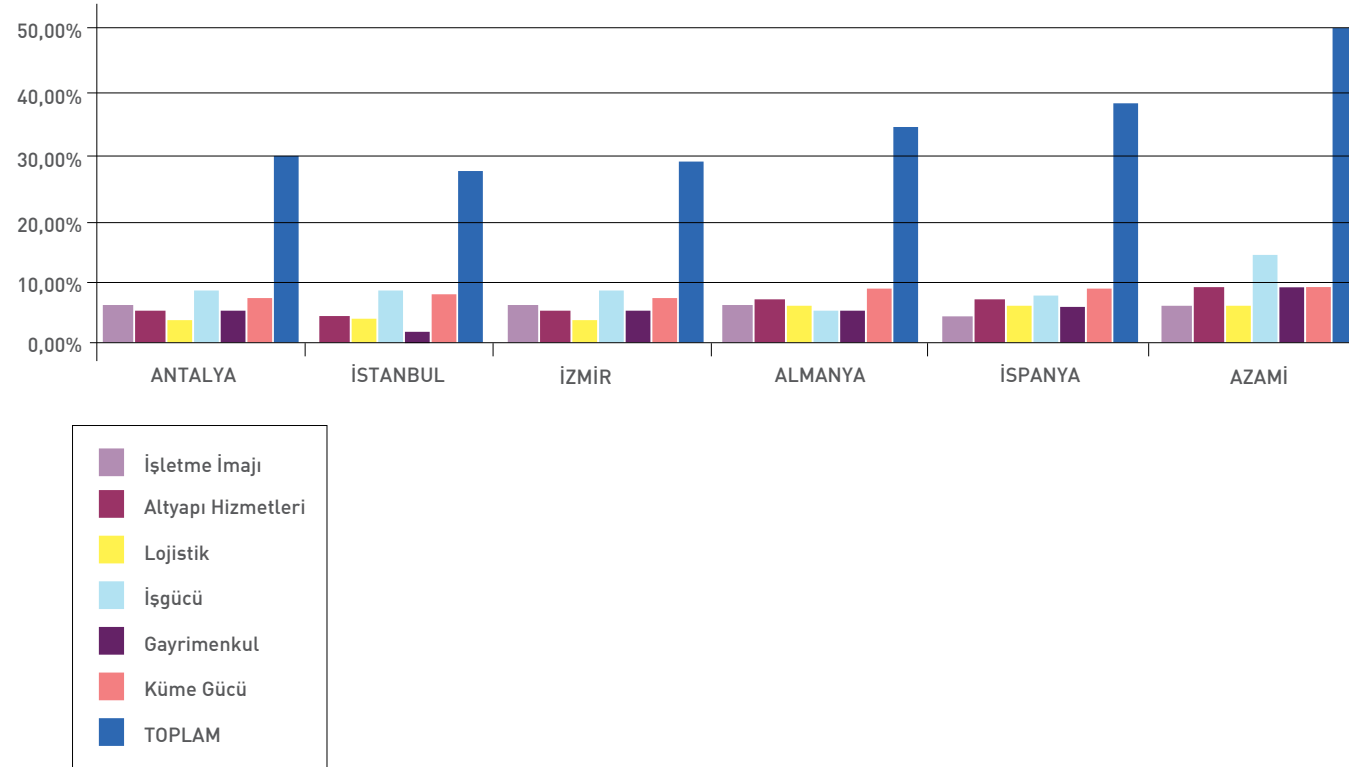

TÜRKİYE'DE KONGRE TURİZMİ

Türkiye'de kongre turizmi yeni bir sektör olarak ortaya çıkmıştır. 2010 yılında **Türkiye'de toplamda 160 uluslararası, 2011 yılında ise 159 kongre** düzenlenmiştir. İstanbul'a uluslararası firmaların direk uçuşlarının çok olması ve uluslararası zincir firmaların İstanbul'da merkezlerinin olması İstanbul'u uluslararası kongreler için cazip hale getirmektedir. İstanbul'un yanı sıra İzmir ve Ankara gibi büyük şehirler de ön plana çıkmaktadır.

Türkiye'nin dünya kongre turizminde önemli bir konuma sahip olduğu yönündeki göstergeleri değerlendiren turistik tesis ve otel işletmecileri, kongre merkezleri açma ve kongre tertip etme konusunda atılımlar gerçekleştirmişlerdir. Türkiye'de yaklaşık 500 bin kişilik kapasiteye sahip otel ve kongre merkezi bulunmaktadır.

İstanbul, Ankara, Antalya ve İzmir gibi şehirlerde beş yıldızlı otel ve kongre merkezlerinin sahip oldukları teknik donanım ile sundukları hizmet kalitesi çok yüksek seviyededir.

	Antalya	İstanbul	İzmir	Almanya	İspanya	Azami
İşletme İmajı	%4,2	%4,5	%4,3	%5	%4,3	%5
Altyapı hizmetleri	%3	%3	%3	%6	%6,3	%9
Lojistik	%2,5	%2,8	%2,8	%5	%5	%5
İşgücü	%9,1	%8,8	%9,1	%4,6	%6,5	%13
Gayrimenkul	%4,5	%0,6	%3,3	%4,5	%4,8	%9
Küme Gücü	%6,8	%8,3	%6,5	%8,3	%8,1	%9
Toplam	%30,1	%28	%29	%33,4	%35	%50

Tablo 4: Karşılaştırmalı Kongre Turizmi Avantaj Tablosu
Kaynak BMOP, Kasım 2010

Yukarıdaki tabloya göre;

Antalya'nın çekiciliği, İstanbul ve İzmir ile büyük ölçüde aynıdır. Antalya'nın göreceli üstünlüğünün nedeni, yedek kapasiteye sahip olan mevcut otel ve konferans tesisleridir. Ancak gerek Almanya gerekse İspanya, Antalya'dan oldukça yüksek puanlar almışlardır. Bu ülkelerde kongre turizmi alanında köklü bir tarih ve tahsis edilmiş altyapı bulunmaktadır ve Avrupa'daki müşteriler tarafından daha iyi tanınmaktadır.

TÜRKİYE'DE KONGRE VE TURİZM BÜROLARI

Türkiye'de İstanbul, İzmir ve Antalya'da olmak üzere üç tane Kongre ve Turizm Bürosu bulunmaktadır. En eski ve aktif kongre ve turizm bürosu olan **İstanbul Kongre ve Ziyaretçi Bürosu (İstanbul Convention & Visitors Bureau -ICVB)** 1997 yılında Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı'nın (TUGEV) bir iktisadi işletmesi olarak kurulmuştur. Başbakanlık Tanıtma Fonu Başkanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın desteğini alan ve Bakanlıkça görevlendirilen bir kuruluş olarak birçok kongre ve incentive fuarı organize etmiş, ayrıca kamu kesimi ve özel sektörle işbirliği halinde pek çok toplantıda yararlı çalışmalar yapmıştır.

Türkiye'de kongre turizminin geliştirilebilmesi ve kongre turizmi potansiyeli olan illere yaygınlaştırılması amacıyla hazırlanarak uygulamaya konulan Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve 2007-2013 Eylem Planına göre Ankara, Bursa, Konya ve Mersin şehirleri kongre şehri olarak; İstanbul, Antalya, İzmir, Ankara, Adana, Gaziantep ve Trabzon ise önemli fuar şehirleri olarak belirlenmiştir.

BATI AKDENİZ BÖLGESİNDE KONGRE TURİZMİ

Batı Akdeniz Bölgesinde kongre turizmi ağırlıklı olarak Antalya ilinde yapılmaktadır. Antalya merkezinde ve ilçelerinde kongre salonuna sahip Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan belgeli 225 tane beş yıldızlı otel bulunmaktadır.

Antalya'da, kongre turizminin diğer önemli bileşeni olan **bir fuar merkezi Antalya Fuarçılık İşletme ve Yatırım A.Ş. (ANFAŞ) ve orta büyüklükte bir sergi merkezi (Cam piramit)** bulunmaktadır.

Antalya ilindeki büyük kapasiteli beş yıldızlı oteller Antalya'nın kongre turizmi konusunda konumunu güçlendirmektedir. Söz konusu otellerin birçoğu gelişmiş ses, ışık ve görüntü teknolojileriyle donatılmış merkezde ve ileri derecedeki teknolojik alt yapıya sahip olmalarının yanı sıra konaklamaları sırasında da ihtiyaç duyabilecekleri bir çalışma masası, kapalı devre yayın sistemi her oda da standart olarak sunmaktadır.

Antalya'nın en büyük kongre otellerinden biri 3 kongre ve 23 toplantı salonu, 5 sergi salonu, 2320 m², 100 m², 1300 m² kolonsuz kapalı alanlara ait kongre salonları ve 100'er metrelik 2 fuaye alanı ve 5000 kişiye ikram verebilecek ziyaret ofisi ve özel mutfağı ile dünya standartlarında bir kongre oteli olma özelliği taşımaktadır.

Antalya özellikle kara ve hava ulaşımı alanlarında da **güçlü bir ulaştırma altyapısına** sahip olmasıyla ön plana çıkmaktadır. Yaz döneminde 10 hedef Avrupa kenti ile düşük maliyetli tarifeli günlük uçuşlar yapılmaktadır. Ulaştırmanın da kongre turizmi açısından önemi göz önüne alındığında Antalya'nın avantajlı konumu pekişmektedir.

Antalya'da edinilen **teknik bilgi (know-how) tecrübesi ve yüksek kaliteli ağırlama hizmetleri** sektörün başlıca avantajları arasındadır.

Antalya'nın salon kapasitesi yaklaşık 165 bin kişi ile 87 bin kişilik salon kapasitesine sahip olan İstanbul'un iki katına yakındır. Antalya Türkiye'nin kongre kapasitesi içinde % 37'lik pay ile ilk sırada yer almaktadır.

Antalya kısa dönemde kongre turizmi konusunda büyük atak gerçekleştirmiştir. 2010 yılında 40 uluslararası ve 46 ulusal olmak üzere toplamda 86 kongreye ev sahipliği yapmıştır. Bu kongrelere refakatçiler hariç 37 bin kişi katılmıştır.

Son olarak da dünya çapında 95 ülkeden kongre düzenleyicisi ve dünya kongre sektörüne yön veren en az 3500 profesyonelin katılacağı Uluslararası Toplantı ve Kongreler Birliği'nin (International Congress and Convention Association, ICCA) 2014 Genel Kurulu'nun Antalya'da yapılmasına karar verilmiştir. Antalya ve Türkiye'nin tanıtımı için çok büyük bir fırsat olan ICCA Genel Kurul Toplantısı, turizmi 12 aya yaymak ve üst gelir grubundaki turistlerin ülkemizi ziyaret etmelerini sağlaması açısından büyük önem taşımaktadır.

ANTALYA KONGRE VE ZİYARETÇİ BÜROSU

Antalya Kongre Bürosu (**Antalya Convention Bureau - ACB**) 1996 yılında **Antalya Tanıtım Vakfı (ATAV)** bünyesinde kurulmuştur. Söz konusu büronun oluşturulmasının başlıca sebebi Antalya'da kongre turizminin gelişmesini sağlamak ve yaygınlaştırılmasıdır.

"Antalya Convention Bureau" Antalya Ticaret ve Sanayi Odası'nın da katkılarını aldığı 2010 yılından bu yana faaliyetlerini arttırmış, Antalya'nın ciddi bir potansiyeli olan Kongre, Toplantı, Seminer, organize edebilme potansiyelini hayata geçirmekte tanıtım faaliyetlerine hız vermiştir. Antalya Kongre Ziyaretçi Bürosu, Uluslararası Toplantı ve Kongreler Birliği'nin (International Congress and Convention Association, ICCA) 2014 Genel Kurulu'nun yapılması için Antalya'nın seçilmesini sağlayarak büyük bir başarıya imza atmıştır.

SONUÇ

- Elverişli iklim ve doğal güzellikler
- Yaklaşık 250 beş yıldızlı otel ve tesis dâhil olmak üzere modern ve yüksek kaliteli konaklama kapasitesi
- Ağırlama sektöründe teknik bilgi ve yüksek kaliteli hizmetler mevcuttur.
- Eğitimli ve deneyimli işgücü
- 4 saatlik uçuşla turistler için kolay erişim ve avantajlı coğrafi konum
- Birçoğu UNESCO kültürel mirası olarak kaydedilmiş olan tarihi ve kültürel varlıklar
- Özellikle hava ve kara ulaşımı için güçlü ulaştırma altyapısı
- Uygun fiyatlandırma
- Birçok otelde ve turistik tesiste kongre ve toplantı imkânları vardır
- Yeni kurulan fuar merkezleri

- Çeşitli spor ve gezi fırsatları
- Bölge'de birbirini tamamlayıcı iklim özellikleri ve doğal güzellikler Yaz döneminde Isparta ve Burdur'un Antalya'ya göre daha serin hava koşullarına sahip olması
- Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan belgeli 225 tane beş yıldızlı otel ve tesis ile modern ve yüksek kaliteli konaklama kapasitesi
- Turizm sektöründe sahip olunan tecrübe birikimi
- İyi eğitimli ve deneyimli işgücü
- Kolay erişim imkanları ve avantajlı coğrafi konum
- Birçoğu UNESCO kültürel mirası olarak kaydedilmiş olan tarihi ve kültürel varlıklar
- Uygun fiyatlandırma
- Yeni kurulan fuar ve kongre merkezleri
- Antalya'nın sahip olduğu uluslararası imaj ve markası
- Çeşitli spor ve gezi fırsatları
- Özellikle kış sezonunda kullanılabilecek konaklama ve fuar tesislerinin varlığı
- Doğu Avrupa, Arap ve İskandinavya ülkeleri gibi yeni pazarların artan potansiyeli
- EXPO 2016 ve ULUSLARASI KONGRE VE KONFERANS ŞİRKETLERİ BİRLİĞİ (ICCA) 2014 yılı toplantısının Antalya'da düzenlenecek olması
- Sezon dışı turizmin harekete geçirilmesi için kamu- özel sektör ortak çabaları gibi avantajlar dolayısıyla Antalya başta olmak üzere Batı Akdeniz Bölgesi kongre turizmi açısından Türkiye'nin önemli merkezlerinden birisidir.

KAYNAKÇA

- Myers, J.A. (1998), "Interests, Institutions, and Organizations: The Case of Tourism Promotion Financing and Destination Marketing Organizations in Michigan, 1986-1996", A Dissertation of Doctor of Philosophy, Michigan State University
- Dallı, Ö. (2005), İstanbul Kültür & İstanbul Turizm, İstanbul Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, İstanbul
- Aymankuy, Y. (2003), Kongre Turizmi ve Fuar Organizasyonları, Detay Yayıncılık, Ankara
- Arslan, K. (2008), Türkiye'de Kongre Turizminin Geliştirilmesi, İTO Yayınları, No:2008-34, İstanbul
- İstanbul Ticaret Odası Kongre Turizmi Sektör Raporu
- Birleşmiş Milletler Antalya Sektör Tarama Raporu
- Uluslararası Toplantı ve Kongreler Birliği (ICCA) 2008 Raporu
- TÜRSAB Ar-Ge Departmanı
- MICE Profesyonellerinin İş ve Yaşam Dergisi, Sayı:2
- Uluslararası Toplantı ve Kongreler Birliği (ICCA) 2001-2010 Raporu
- Uluslararası Toplantı ve Kongreler Birliği (ICCA) 2001-2011 Raporu
- Antalya Kongre ve Ziyaretçi Bürosu

